

"Istarska Riječ"
 Izdat svakog četvrtika uveče.
 Da put mjesekske izdaje go-
 dopisni prilog "Narodni Go-
 podar". Preplata za tuzemstvo
 mala 15—lira na godinu, a
 i inozemstvo 25—lira. Ured-
 stvo i uprava Istarska Riječ
 Istarski 20/1, Via S. Francesco
 Trieste. Telefon: 11-57.

ISTARSKA RIJEĆ

Tjednik za pouku, gospodarstvo i politiku istarskog naroda.

"Slogom rastu male stvari, a nestoga sve pokvari". — Narodna poslovica.

VIŠI I NIŽI

Zivot je borba, u kojoj jači pobijedjuju, a slabiji se povlači. Različita su sredstva, kojima se ta borba provodi: vlast, moć, bogatstvo. Mnogi jači se svjesno za tim, da slabijega učini prisnjenim o sebi. S napretkom kulture regulira se i to pravo jačega, tako da danas nema robova ni bespravne raje, kao što ih je negda bilo. Slabiji ne nosi glavu u vreći pred samevoljom jačega. Ali tko je jači, taj i danas često kraljevi, a moderna raja kuka i prosičaj. Promjenila se samo sredstva borbe: bruba sila, sindžiri, negve i teške buđage prometnuće se u moderno lagano ispitivanje i izrabljivanje slabijega. Savsim je svejedno, vrši li se to u vidu pogubnih zajmova ili kako drukčije.

I tako smo navikli gledati na jednoj strani materijalno neovisne, bogate, samostalne i na razne načine nadmoćne pojedince, a na drugoj više ili manje ovisevine, podložne, zadužene i gladake. Dakle bi nas odvelo, kad bi hteli spitati zašto je tako i kako je dooga došlo. Svakomu je poznato, da nude bogatstva, koji su do bogatstva isti samo poštenu i vlastitom nemornim radom, a među stradačinama ima i takvih, koji su svome stradačiju sami krivi. Istina je, da velika riba edu manju, ali nije istina, da svaki bogatstvo izrabljuje siromaka.

Pa ipak bogati i siromašni nerado se deluju, razdaleko, su jedan drugome, ne razumiju se pravo. Oni se u pravilu vele, no trpe; nijetko se medju njima nadje sklonosti, ljubavi, osjećaja; a naprotiv vrlo često nepremostiv je neprijateljstvo. Njihove duše ne dišu istim životom, njihova srca ne kučaju istim bilom. Nepovjerljivi su jedan prema drugome i otudjeni. Siromak u drugu bogatštu nema riječi, ali ni riječi bogatšta ne hvataju se srdaca siromašne raje. Zato se Krist, hoteli vesti božansko djelo, radja u slamske pellehemske pastirske štalice i provodi život tegotan, a odgovarajući bogatstvo, mladiću na pitanje, što mu je raditi da bude savršen, reče: «Porazdijeli sve svoje među siromakama i slijedi menę».

Nadmoćni i jači mogu narinuti svoju volju podložnim, ali sila ne otvara srca ljudska. Samo ljubav radja ljudstvu i vjeronamjno blago i rukama plemenita čovjeku može izvesti lobra djela, ali ne može biti gorega zla, nego kad se nadje pun drez kraj praznog kota i prazne glave.

Ocenjujući ljudi po blagostanju, užeti su u običaj izrazi "viši" i "niži". Seljaci se ubraju u "niži", dojivoje. Seljaci su uobičajeni da ovaj usjev po tom načinu svrstavanja. Iste riječi upotrebljavaju, kad se hoće da označe učeni i neuki pojedinci. Slično su ne ide vazda uporedo i materijalno bogatstvo, ali se učena čovjek u ipak smatra "višim". U našem načelu postoji izraz približno jednakoza, a to je "gospodin".

Dusevni život gospodina kreće se u jednom izvjesnom krugu, ima svoje plastične misli, osjećaje, želje i poglede, a su različni od onih, koji su svojstveni duševnom životu neuka čovjeka. Zato izbiha razlika izmed učena i neuka, koja je približno jednakaka, kao i razlika izmed bogataša i siromaka. Ovi se smatraju bogati i siromašni materijalnim blagom, a oni se ocenjuju kao duševno bogati i siromašni ljudi.

U obavuda slučaja seljak se smatra učinjim. Taj izraz ostao je od starine, a treba ga odbaciti, kako neljep, nečastan i nemoralan. Svaki je čovjek jednako vrijedan, ako je — čovjek. Mnogi to ne priznaju, ali ide vrijeme, kada će priznati. Veliko zlo u Rusiji nastalo je iz nerazumijevanja toga, pitanja: "Našim učenim ljudima, uglađivom svakom životu!" Oni su bili i ostaju u ogromnoj većini pravni naroda svoga, radeći i žrtvujući se za nj. Takve narode nema i ne će kleti.

Neuk čovjek osjeća kao i učen, i zna da mu dobro želi. Od onakvoga "gospodina", kojemu u razgovoru smješak sažaljenja, a pogled s visine silazi, ne može se ničemu nadati. Takav gospodin nije "viši"; može paće biti mnogo

činjib, jer se veličina čovjeka ne stječe u blagom ni bogatstvu, a u mnogim slučajima niti školom.

Veličina se čovječja odrazuje u dobrobiti svojstvima njegovim: u pravoj mudrosti, plemenitom srca, moralnom značaju i dobroj volji njegovoj. Što su čovjekanske vrline u nekom jače usvirene, stima je on kao čovjek vrijedniji i viši. Jednom riječi: višim treba smatrati onoga, koji je u sebi viši čovjek, ukazujući poštovanju vrijedne vrline jedne plemenite osobnosti. Viši je onaj, koji sve daje za obraz, a crbabri zašto. Takav je čovjek heroj, junak i dobrote i poštjenja.

Pod oticanjem suknom naših seljaka našla bistro oko često takve plemenite pojedince. Mi ih smatramo "višima". Da uz njih imade i nižih (onako kako to mi smatramo), ne treba naglašavati.

N. Z.

Dužnost je nižih, da se ugledaju u više kao u primjerice, užoru. Jer život je tim vrijednij, što se viši, t. j. što ga obilježe resitost, plemenitina, savršenstvo, mudrost. Prva je dužnost čovjeka da bude čovjek.

Stari mudrac Diogen nosio je po brijelj danu sferal, po kad ga upitale žena: "Čime je htio reći, da pravih ljudi ne nalazi oko sebe. Mnogo stoljeća je Diogena mi ovim članicom naglašio dnevne vrline kao imjerilo između viših i nižih, i tražimo pravog višeg čovjeka, čovjeka od glave do pete. Koga u susretu nadjemo, odat ćemo mu poštovanje, koje ga ide: bude li sa cilindrom na glavi, poklonit ćemo se do pobjeđa; bude li u prijekom seljačkom ruku, poklonit ćemo se dvaput do zemljice crne.

Politički pregled

ITALIJA

Sjednice ministarskog savjeta

U četvrtak dne 4. o. m. vršila se je u Rimu sjednica ministarskog savjeta. Prisustvovali su svi ministri, a raspravljalo se je o raznim državnim pitanjima. Prihvaćeno je više važnih predloga. Među ostalim prihvaćen je predlog da se talijanski zakon o ratnim penzijama proširi i na bivše austro-ugarske vojnike, koji pripadaju Rijeci, a imaju talijansko državljanstvo na temelju zakonskog dekreta od 12. maja 1927. g. — Prihvaćen je također i predlog gledje vojne službe. Godina 1909 stupiti će u vojsku po navršenoj 21 godini, ali ne po 20, kao do sada.

Javne radnje i uspiješni izmali usjeva
 U petak dne 5. o. m. vršila se je opet sjednica ministarskog savjeta. Na toj sjednici govorio ministar za javne radove on. Giurati. Dao je opširan izvještaj o stanju juvnih radova u pojedinim pokrajinama, te je ministarski savjet prihvatio njegov prijedlog da se više ne će davati krediti za javne rade, dove se radevi, koji su u toku nešvare.

Raspisivalo se je zatim o ovogodišnjem zetu, te se je zaključilo na temelju podataka, da je ovogodišnji uspjeh u Italiji jednako lanjskom, i to oko 60 milijuna kvintala. Raž je također uspješna količina, dok je ovas i ječam uspješna količina, dok je ovaj radevi, dove se radevi, koji su u toku nešvare.

Egipatski kralj u Rimu
 Po svečanom prijemu, kojega je Italija učinila kralju Fuadu prilikom njegovog dolaska u Rim, slijedile su razne ceremonije, kojima se je pokazala velika pažnja egipatskom kralju i simpatija Italije prema Egiptu. Kralj Fuad bio je u službenom posjetu kod Nj. Velikog kralja Viktora Emanuelu da nedjele, a poslije se je nastanio u jednom velikom hotelu, jer želi više vremena ostati u Italiji.

Kralj Fuad je za vrijeme svog službenog posjetu posjetio grob Neznanog junaka. Prisustvovalo je i kralj Viktor Emanuel te mnogi talijanski i egipatski dostojanstvenici. Kralj Fuad je na grob položio krasan vjenčaj od crvenih ruza, ubranih u njegovom vrtu u Egiptu.

Dne 3. o. m. u srijedu bio je u Kvirinalu priredjen svečan objed. Poslije rinalu priredjen poslanstvo priredje svezan večeru.

Kralj Fuad je posjetio mnoge važne rimске kulturne ustanove a također i aeronaftičku stanicu "Ciampino", gde su ga prviči najviši predstavnici talijanske avijatike. Kralj Fuad je pregleđao aeroplane.

U petak je kralj Fuad posjetio papu Piju XL. Kod njega se zadržao u razgovoru 20 minuta. Papa ga je odlikovao jednim visokim redom, jer on iako nije katolik, u svojoj državi štititi katoličku crkvu.

Potpore pokrajinama.

U ministarstvu financa sastala se je jedna komisija, koja je proučavala

kako da se podjeli na pojedine pokrajine 150 milijuna dohodaka na prometnom porezu u prošoj poslovnoj godini. Komisija će postaviti vlasti prijedloge za razne pokrajine, tako da se razlikuju jedne plemenite osobnosti. Viši je onaj, koji sve daje za obraz, a crbabri zašto. Takav je čovjek heroj, junak i dobrote i poštjenja.

Sastanak zastupnika sindikalnih organizacija

U glavnom tajništvu fašističke stranke vršio se je dne 4. o. m. sastanak zastupnika sindikalnih korporacija iz pojedinih pokrajina. Sastanak su prisustvovali on. Turati i on. Bottai, podstavljeni u ministarstvu za korporacije. Raspravljalo se je o raznim sindikalnim pitanjima.

Konfiskirani gulikože

U Firencama je mrefturna komisija odredila za kaznu konfiskacijom: vlasnika kuća Polidorija na 2 godine; obrtnika i vlasnika kuća Margherića, koji nije htio da čuje za zakone o stakanini, na 3 godine; gulikožu Guidiju na 2 godine.

Kralj Fuad počasni doktor rimske univerze

Egipatski kralj Fuad je dne 5. o. m. u prafinu kralja Viktora Emanuelu potpisao rimsku univerzu. Rektor univerze Del Vecchio izvršio mu je diplому počasnoga doktora prava.

Emigracija u Sjevernu Ameriku

Kako je već poznato Udržane države Sjeverne Amerike već od više vremena nastoje, da što manje stranih do seljenika, tako dolazi. Da se broj do seljenika što više smanji vlada je s raznim državama sklopila ugovore i odredila da svaku državu jetinu kvotu, ili broj do kojeg smije ta država slati iseljenike u Ameriku. I talijanska emigracija u Sjevernu Ameriku uređena je kvotom.

Vlada je već više puta javila, da je kvota za oru, a i za mnogo godina unazad već iscrpljena, pak je uzaludno stati da sada molbe za emigraciju u Uniju. Na Ministarstvu izvanjih poslova u Rimu i u posljednje je vrijeme došlo mnogo sličnih molbi, pak se ponovo upozorjava, da je za sada svaku riješavanje tih molbi isključeno, jer je kvota već odavna iskoristena.

Za sada mogu u Uniju samo žene, koje imaju tamu muža: najmanje već 6 godina, te su za emigraciju molile između 1. jula i 31. augusta 1925., putem kvesture ili podprieuvre. I za izseljenje žena postoji jedna kvota. Za izseljenje u Uniju prijavilo se je već mnogo žena. Svaki mjesec može ih so iseliti samo 170. Do sada je prijavljeno gotovo njih, da će one zadnje prijavljene moći otpotovati istom do 8 godinama.

Od sada unapred molbe za izseljavanje u Uniju ne će se upotpunjati u obzir, te se ne će ni odgovarati na nje. Upozoravamo naše ljudje, da ove zapame, te da ne troše uzalud velike novce, a naročito im stavljamo na srce, da se ne utiču kakvim sarlatanima, koji im obećavaju putnice za Uniju. Odredbe govore jasno.

Potpore pokrajinama.

U ministarstvu financa sastala se je jedna komisija, koja je proučavala

Oglasni stoj 8 lira
 za svaki centimjer visine u širini jednog stupa. Za visečko uvrštenje daje se znatan popust. U malom oglašniku svaka riječ 40 cent. Dopis se šalju u redilištu, a novac upravi. Nepraktirana se pisma ne primaju, a rukopisi se vrataju.

Razne političke vijesti

— Nesuglasice između Amerike Engleske. Već dulje vremena vode se u Ženevi pregovori i razgovori glede razvojanja država na moru. O samim tim vijećanjima vodile su se po velikim svjetskim novinama tako žučne rasprave, da su ove stare odnose zaustavile, mjesto da ih razjasne, a što je najgore ovo pitanje je baš uslijed ovakog pisanja otvoreno zahvatilo i političke odnose između Amerike i Engleske. Posljedica jest svoga sada ta, da su Američani postali potpuno ne povrćljivi prema Engleskoj i da u engleskoj mornarici vide mogućeg neprijatelja na kojeg se mora dobro paziti. A i pravo je, jer u času kada se vode pregovori, engleski admiralitet traži da se izgraditi sedamdeset novih krsara. Sve to će valjda dovesti do toga, da će se sadanjima konferencija razići, a buduća imala bi se sastati bog zna kada.

— Smrt Nikolaja Nikolajevića. Neki dan je u Parizu umro veliki ruski knez Nikolaj Nikolajević. On je bio znamenita politička ličnost u Rusiji, te je imao veliki upliv na cara. Čim je bunošnju svjetski rat on je stupio na čelo Ruske vojske, no boljevička revolucija srušila je i njega. Pred bijesom boljevičika pobjegao je u Njemačku, a odanju Francusku, gdje ga je našla smrt.

— Jugoslavija i Albanija. Te dvije susjedne države, među kojima je u posljednje vrijeme bilo došlo do težih nesuglasica, opet su se spratile ili pomirile. Incident, koji je bio nastao zbog aretacije Gjuraškovića, potpuno je likvidiran. U ponosnjak su opet ustavljeni diplomatski odnosi. U Beograd je došao zastupnik albanske, a u Tirunu neogradske vlasti.

— Jugoslovenska putujuća izložba. Inicijativom ili po buđenju beogradskog trgovackog komora "Jadranska straža" i "Narodna obrana", te nekoga druga udrženja pripremaju za buduću godinu jednu putujuću izložbu na jednom posebnom perobrodu. Ta putujuća izložba posjetiti će sve krajeve na Sredozemskom moru, te će se opetovati svake godine.

— Avijatičke utakmice u Cirkulu. U Švicarskoj, u Cirkulu, vršiće se do nekoliko velike avijatičke utakmice, na kojima će učestvovati najbolji avijatičari svih evropskih država.

— Avijatičke utakmice u Jugoslaviji. Dne 6. septembra je rođendan jugoslavenskog prestolonasljednika Petra. Toga dana vršiti će se u Beogradu jugoslovenske utakmice; po svoj prilici će se letiti u Novog Sada do Zagreba. Učestvovati će svih najboljih jugoslovenskih avijatičara.

— Američki ministar finacija na Britonima. Ministar finacija Sjevernoameričke Unije, Mellon došao je svojom raskošno uređenom jahtom na Jadransko more. S njime je na jahti još desetak visokih američkih financijera i političara. Posjetili su razne dalmatinske krajeve kao Dubrovnik, Split itd., a sada su se za par dana zaustavili na Brionima kod Pule.

— Jugoslavija i Vatikan. Jugoslavija već više vremena vodi pregovore s papom gledajući na zavodu Sv. Jeronima, što se nalazi u Rimu. Ta pregovaranja još su u vijek na mrtvoj točki, bez ikakvog rješenja. Jugoslovenska vlada hoće da sama imenuje rektora tom zavodu, a papa ne će da prihvate.

— Bugarski kralj Boris se ženi. Novine pišu, da se je bugarski kralj Boris, koji je sada na putu, odlučio zaručiti s jednom princezem iz švedske kraljevske porodice.

— I bivši njemački prestolonasljednik, isto tako pronjeli su se vijesti, da se i bivši njemački prestolonasljednik, kojem je sada 20 godina, kani ženiti za španjolsku priniciju Beatrice.

— Coolidge hoće da odstupi. Predsjednik Sjedinjenih država Sjeverne Amerike namjerava, u mrcu iduće godine pustiti predsjedništvo. On je izjavio, da nije voljan u buduću više primati tu čast. Tome se navaja da za povod neuspjeh konferencije za ograničenje pomorskog oborunjanja.

— Želja u Jugoslaviji. Novine pišu, da je jugoslovenski ministar za poljoprivredu izjavio, da je uspješno ovogodišnje žetve u Jugoslaviji vrlo povoljan, pa su prema tome neštinite zle vijesti, koje su u tom pogledu nekoj novine donašale.

Pijite Kakao De Jong's

ZAVOD Dra. BONCINA-FINETTI
Trst - Via Fabio Filzi 23
Primanja: od 10 do 12 i od 15 do 17

Radijalno liječenje: ŠIATIKE (BEDROBOLJE). Liječenje traje samo 3 dana. - Uspjeh zajamčen.
Bolesti mišića na prsima i u bokovima.

Muški su va tem puno bolji, zato i je svakoj neveste draži svekar nego svekrva.

Mara: Ti nikada ne grintaš?

Lucia: Ne ja. Ja bim otela, da je mojoj neveste puno bolje nego je mane bilo. Kada se je ženila, za njum ni nijedan pival:

Kuda ideš, gizdava divojko,
Kuda ideš, žalosna ti majka!
Ju, kakva ti je prokleta svekrva!...
A ne ču ni da se ona sporadi mane skončuje, pak da plačuć na gorku suze:

Jednom reče: — Primi Gospe, dušu!
Drugom reče: — Isus i Marija!
Trećom reče: — Popuhnite vetril!
Popuhnite levante, mestrali,
Odnese mojih braći glase,
Da sam mlada danas poginula,
Poginula prava, prekrivice,
Ni od brata a ni od sestriće,
Neg od moje ljute svekrvice...

Kada j' pak ono kako mlada nevestica s crekvi prišla va moju kuću, ja sam ju na prage dočekala i blagoslavljenom vodum sam ju poškropila i lepo sam ju ogrili i zapivala:

Što su jadi, što si željna majke,
Evo tebi, tvoje mile majke...

Tako je to bilo puli nasi i tako je ostalo:

Mara: To je sve lepo, ma ne češ trebada reć, da su sve nevesti sami golici anđeli nebeski.

Luca: Ja znam da nisu i znam, da ima

i mej njimi svakakoveh, i takoveh, ke ne znaju i ne poznaju četru zavoved Božiju. Ma kako sam i ja sama već puno let i punica i sekryva, znam da ima i mej nam staremi takoveh brontulonki, ka čine, da je kuća puna mraka i onput kada vano sunce svetli. A to je slabost!.. Življenje je prez tega teško i mučno, i mi bimo morale gjetati, da s onem našem većem pilenjem i brundanjem ne činimo, da nam bude još teže i mučne, nego nastojimo, da nam bude va kuću če više moguće vredreje i veselje, pak da nam sunce sveti i onputa, kad je nebo suo naoblaćeno. Si me razumela?

Mara: Sam nekako.

Luca: Ne znami si ni ne!

IZ PULJĀTINE

Zivot u Puli. - Oživljene. - Institut di bellezza. - Sv. Jakov, ferija u Medulinu. - Teški sporovi između Medulina i Ližnjan. - Bukaleta će sve izmiriti.

Kako je kod nas i kakav nam je život, o tome Vam ne ču pisati. Ne znam ni sam što bih Vam o tome pisao. O tome je već bilo mnogo govor, nego da predjemo na dnevne našne novosti i zanimivosti.

U nedjelju, dne 31. julja, posebnim vlasti kom prispijelo je iz Tržića (Montalcona) u Pulu oko 800 radnika, koji su tamo zapošleni u velikom Kozuljevom brodogradilištu, a iza njih kašnje u noći doplovilo je isto iz Tržića velika nova još ne dograđena ladja „Saturnia“, da se obave na njoj neke radnje, koje nije bilo moguće da se tamo obave, jer u Tržiću nema tako velikog doka, kao što ga ima Pula.

Cim su spomenuti radnici stupili na puljsko tlo, odmah se to dalo primjetiti, razili se po cijelome gradu, i naravski zauvukli se po raznim gostonazama, tako da su sve na jedanput potele zvezkatati čase, a malo zatim razvezatala se i grla i sa raznih strana bilo je cuti pjevati, da se sve zelenje gora smijala.

Dolazak tih radnika u Pulu opaža se na ulici, u gostonizi, na trgu i u općine na svakom mjestu, tako da bi skoro mogao čovjek reći, da se je Pula sve na jedanput preporedila. Nu taj prepored će na žalost Puli malo trajati, ili kako se po domaću kaže, trajati će koliko i tovar napušta, jer će „Saturnia“ za dvadesetak dana opet zapustiti Pulu, a snjaji će otici i radništvo i nastati će u Puli opet isti raspoređenje, koje je i prije bilo.

Vrijedno je spomenuti par riječi i o dimenzijama „Saturnije“. To je jedna ogromna motorna ladja, duga je 197 m, široka 28 m, a visoka kojih 25 m. Kao motorna ladja najveća je na cijelome svijetu, a pogolovo najveća od svih brodova, koji se kreću u Jadranskom moru, tako da se može nazvati pravi orijas. Vlasnik je organizirane ladje je društvo „Cosulich“, sagradjena je u Tržiću, a određena je za prugu Trst - Buenos Aires. Društvo ima u gradnji još jednu posestrinu „Saturnie“ po imenu „Vulcania“.

Ima inače u Puli još jednu novost, naime da je pred nekoliko dana otvorenio naš domaći brijač gosp. Giurina u Via Giulia svoju novu moderno uređenu i prvorazrednu brijačnicu, kojoj sigurno niti u bilojome Trstu para nema, i da joj ime kačkovo njoj bez dvojbe dolikuje, t. j. „Institu-

to di bellezza“. Taj institut pobudio je kod nas jednu pravu senzaciju, ima dva objekta, jednoga za krastin spol i drugoga za muške. Puležani su tim novim „institutu di bellezza“ punim pravom ponosni.

U nedjelju, 31. jula, svetkovao se u Medulinu sajam sv. Jakova. Premda se ne može prispolbiti sa onima iz staroga vremena, bilo je ipak malo života. Bilo je dosta ljudi, osobito mladosti iz svih susjednih selja i iz grada Pule, osim iz Ližnjana (o tomu par riječi, nizje), plesalo se, a bogime bilo je cuti i bugarić do kasno u noć. Prošlo je sve mirno i u najboljem redu. Osim raznih cincara bile su tamо i nekakve gundule i kako se čuje vlasnik tih gundula odnesao je iz Medulina par hiljadu lira, ako ne i više. Dakle kako se vidi Medulin je ipak bogato selo, i može da troší, a to najbolje svjedoče medulinke curice svojim modernim svilenim odevanjem, finim prozirnim hrvjetama, cipećicama, visokim petama itd. Dalj čak imati palente za dođujuću zimu, to se za sada ne piha. Glavna je moda, a ostalo je sve nuzredno.

Zašto nije bilo nikoga iz Ližnjana na meduliniskom sajmu? Odgovor je vrlo jednostavan. Medulin i Ližnjan već odavnina nalaze se na ratnoj noži i nesmije nitko iz Medulina u Ližnjan, ni obratno. To ratno stanje proizlazi iz dva razloga. Prvo: radi neke skupne paša „Mrleve“, drugo: radi ribarstva. Ka imu ta pravo, to sam Bog znade, a sigurno krov im i jedna strana i druga. Spor između tva dva selja radi spomenute paše nije nikakova novost, taj spor opstoji već stoljeća i bilo bi već skrajnje vrijeme, da se kompetentni faktori zato zauzmu i da konačno stvar urede.

Spor radi ribarstva je lakše naravi, to bi se dalo tako urediti sa strane lukog kapitanata u Puli.

Premda ratno stanje traje već prilično dugo, velikih okrušja nema, te ima nade da će se skoro medulinici i ližnjanci pružiti bratske desnice, proglašiti primirje i kada dodje novo vino, sazvati mirnovnu konferencu na Martiniju u Ližnjantu. — R.

Domaće novosti

SNIŽENJE POREZA

Kako smo u zadnjem broju našeg lista pisali, ministarski je savjet na jednoj svojoj izmjeni potvrdio prijedlog, da se snize državni porezi za iznos od preko jedne miljarde lira. Ta je odluka ministarskog savjeta naišla na veliko odobravanje svega pučanstva, a novine o tome vrlo zanošeno pišu. Snizenje poreza ugodno će osjetiti svи slojevi pučanstva, a naročito pak naše istarske siromašno seljaštvo, kojemu svaka i malia polakšica vrlo dobro dođe. Da upoznamo naše čitatelje s novim polaskicama na porezu donašamo ovde u kratko najglavnije točke vladinih odredaba.

SNIŽENJE DIREKTNIH POREZA

Porez na kuće (imposta fabricati)

Od 1. jula 1927. napred snižuje se za tri godine, porez na kuće za jednu četvrtinu. (Ako je neko do sada plaćao 100 lira poreza na kuće od sada će plati 100 lira poreza na kuće za jednu četvrtinu.)

Od 1. januara 1928. napred pri računanju dohotka na kuće za oporezovanje odjednom se na upravne troškove i popravak svake godine jedna trećina od cijelog dohotka, a ne jedna četvrtina kao do sada.

Porez na zemljište i na dohodak od poljodjelstva

U korist poljodjelstvu odredila je vlasti sniženje poreza na dohodak od poljodjelstva (imposta redditu agrari) i to za 50 posto. Osim toga su sniženi i porezi na zemljište (imposta tereni) i to za rezni na zemljište (imposta tereni) i to za jednu četvrtinu od desadanog poreza. Ko je do sada plaćao 100 lira poreza na zemljište placati će sada 75 lira, dok će onaj, koji je placao 100 lira za dohodak od poljodjelstva (imposta redditu agrari) od sada plaćati polovicu, to jest 50 lira.

Porez na pokretno imanje

I porez na pokretno imanje (trecchezza mobile) snižen je, i to: kod porez kategorije A za kamatne dohodke znižen je na procenata porezna mjeru od 22 na 20 posto; kod porez kategorije C za pliče i dohodke činovnika i radnika snižena je procenata porezna mjeru od 11 na 9 posto.

Poslovne takse

Osim poreza snižene su i nekoje takse, tako na primjer poslovne takse (tasse agli affari).

Taksa za registraciju

Taksa za registraciju se od 8 posto na 6 posto. Prije druga opomena, ali prva joj je pod-

rata plaćalo se je 5,20 posto. Sniženjem jeljena pred više nego godinu dana.

te takse omoguće se lakše kupovanje nepokretnina. Kako je poznato registracija je pri prodavanju i kupovanju kuća ili zemljišta zadavala uvijek brigu, jer je bila prilično visoka. Sada se približavamo predratnoj visini.

Taksa za ukupnu ili hipoteku

Taksa za ukupnu ili hipoteku snižena je od 2,50 posto, na 1 liru. Razumnije je smanjiti porez za ponovnu ukupniju na 50 cent, po sto lira.

Taksa za mijenje

Po novoj odredbi snižene su takodjer i takse za mijenje i to za jednu četvrtinu od dosadanjih taksa.

Taksa na promet (Tassa scambio)

I te su takse snižene, a mnoge i učinkute. Tako se ukida taksa „scambio“ za trgovacka zastupstva. Ako se gradi zgrada na račun jedne tvrdke opravšte se takodjer ova taksa. Razni poljski proizvodi oprošteni su sasma, a za mnoge proizvode industrije snižena je taksa znatno.

Sniženje raznih poštanskih tarifa

Budući je poštanska administracija imala ove računske godine višak u svojem proračunu — ministarski je savjet prihvatio predlog ministra saobraćaja, kako se učini besplatno na znanje obavijest i javni nezgodu dalje nadležnim vlastima. Može se takodjer izravno obratiti na poljodjelski osigurači sindikat za Južničku Krajinu, Rijeku i Zadar u Trstu (Sindacato d'assicurazione mutua per gli informi degli operai sul lavoro, sezione agricola — Trieste, via Coroneo 21).

Sniženje cijena umjetnih gnojiva.

Izmjena zastupnika poljodjelskih sindikata te zastupnika konfederacije industrijača, bilo je pred nekoliko dana u Rimu dogovoren, da će se doskora i cijene umjetnih gnojiva znatno sniziti. Cijene će se tako sniziti, da će, razmjerno s današnjim cijenama poljodjelskih proizvoda, umjetna gnojiva biti vrlo jeftina.

Novine mnogo pišu o tome važnom sporazumu, te hvale industrijalce gnojiva, koji će na ovaj način znatno pridonijeti, da poljodjelska bitka uspije.

† ALBERT COSULICH

Dne 6. o. m. umro je u Trstu poznati voditelj velikog tršćanskog parobrodarskog društva „Cosulich“ — Albert Cosulich. Bio je sve do zadnjega časa svog života zdrav i krepak. Umro je nagnj, kada je izlazio iz kuće, od kapi. Bilo mu je 73 godina.

Pokojni Cosulich se je od prostoga, mornara podigao do velikog bogatstva vlastitom fakom voljom i nepristanim ustrujnim radom. Rođen je bio u Lošinju.

Bilo mu je 20 godina kada je započeo svoj mornarski život na jednom jadrenjaču njegovog oca. Poslije je on sa svojim bratom Calistom uspio da kupi prvi parobrod i da udari temelje sadanju društva „Cosulich“, koji važi, kao najjače parobrodarsko društvo na Jadranu. Godine 1907. ustanovljeno je, voljom pokojnog Alberta Cosulicha, brodogradilište u Monfalconu. Danas parobrodarsko društvo i brodogradilište raspolaže s milijunima, a brodovi Cosulicheve linije križaju sva svjetska mora.

Albert Cosulich bio je počašten nastavnik Cavaliere del Lavoro. A i bio je on uistinu vitez rada. Gospodarskom podignuću ovih krajeva on je svojim inicijativama i radom mnogo doprinio. Društvo gubi u njemu jednu vrsnu silu. Ovo je u kratko vrijeme za društvo drugi jaki udarac. Pred godinu dana umro je nesretnom smrću (utopivši se u Portorose) Oskar Cosulich, koji je bio nećak Alberta i jedan skrbac društva.

LIKVIDACIJA JADRANSKE BANKE

U TRSTU

U konkursnom postupanju nad imenom Jadranske Banke trgovacki tribunal u Trstu digao je konkurs, pošto se je novo ustrojeno „Società Anonima Finanziaria e Fiduciaria“ u Trstu obvezala, da će ispuniti napram vjerovnicima banke one uslove, koje je svojedobno postavio bio neki Feiner i Poggi, da banku likvidiraju. U glavnom radu se o 20%, što ga vjerovnici dobivaju.

Evo po kojem će klijenu novu ustrojena „Società F. e F.“ isplaćivati vjerovnici:

1). Privilegovan tržbeni bit će podmiren potpuno. U privilegovane tržbine ubraju se i tržbine za povrat vrednosti papira danih banci početnom vjerovnikom, koji označuje pojedini par na imenu i po broju (serija i broj).

2). Za sve uloške i druge tržbine plaća se 25% sa kamatinama, dozrelim do 11. januara 1925.

3). Tu kvotu dobivaju i vjerovnici iz naša pohrana vrednostnih papira, u kojima ne posjeduju potvrdu o pohrani sa naznakom papira i njegovog broja, i koji prama tome ne spadaju u privilegovane vjerovnike. Osim toga ponudjena je ovoj vjerovnici iz naša polsna pologa, dajvajući superkvotu od 40% uz uvjet, da tu kvotu prime na podimiru i da se odreknu svakog prava na tužbu proti banci kao takvoj, i proti članovima uprave Feineru i Poggijem. Oni vjerovnici, koji na taj uvjet ne pristaju, gube svu superkvotu, te će im pristati ono što im sud pravomočnom osumnjičio. Banka može svih 45% isplati ili u istim papirima li u novcu po tečaju dana isplate.

4). Isplata se vrši u roku od 90 dana od dana pravomocnosti zaključka, kojim se odobrava ova nagoda.

5). Na želju pojedinih vjerovnika, bit će im kvote isplaćene u dionicama Jadran-sko-Podunavске banke d. d. u Beogradu, računajući ih po 100 dinara za 1 dionicu i pribrojivši dinar u lire po tečaju dana isplata.

U koliko zaliha ovih dionica u posjedu banke ne bi dostajala za sve želje isplaćiti, će se ostatak u gotovini.

Sa ustanovljenjem novog društva, koje preuzimaju isplaćanje reduciranih obvezu Jadarske banke, prestaje Jadarska banika.

"Likvidacija i isplaćivanje pojedinih tržbina obavljaće se počagom i postepeno do konca septembra. Oni vjerovnici, koji su svoje interese poverili i Zadružnoj Zvezzi ili kojemu drugom zavodu, dobit će svoj novac preko njih, pa im ne treba drugo, nego da se malo potrebe.

Ima jedna vrst vjerovnika, koji ne će biti sada isplaćeni. To su oni, koji su prisutnili novom društvu (Società anonima Finanziaria e Fiduciaria) i postali akcioneri (dionici) tog novog društva i opseg svojih tržbina napram Jadarskoj Banici. Ovi će morati čekati da "Società" isplati prije svega vjerovnike, koji nisu prisutnili novom društvu. Onda će morati da čekaju, da se drugi imetak bivše Jadarske Banke likvidira i unovči, i da se urede svi dugovi, a ono što ostaje, to će se razdjeliti među vjerovnicima, koji su prisutnili tom novom zavodu. A to može da bude toliko, da svatko dobije više nego 25%, ali može da bude i toliko, da svatko dobije manje, i može biti mnogo manje od 25%. Bit će to odvisno od toga, da li vlasti izbrisne mnoge poreze i da li se isplate i uredi neke tržbine bivše Jadarske banke, odvisna od vojničkih novčanih posala za vrijeme rata.

MALE DOMAĆE NOVOSTI.

U Pan — se nalazi u arsenalu velika motorna ladja "Saturnia" od društva "Cosulich". Na toj ladji radi nekih 800 radnika, što su u Pulu došli iz Monfalcona. Prigodom nekih radova na ladji rao je s velike visine u more jedan radnik, koji nije znao plivati. Odmah su u njim skočila dva radnika, da, uz opasnost vlastitog života, spasu svog druge. Lijep primjer drugarstva.

U Poreču — je pred jednu sedmici umro advokat Francesco Danielon vrlo poznata ličnost iz javnog istarskog života, ratni dobrovoljac, rječki ardit i vodja porečkog fašizma.

Na Labinštini — u tvornici cementa u Valmacingi dogodio se je težak nestanak streljaju. Prigodom nekih radova rao je s visine od 5 metara na krov jednog magazina radnik Domenico Sgarbari iz Udina. Pri padu je razbio lubanj i slomio hrpenjaču, te je ostao mrtav na mestu.

U Sv. Lovreču Paženatičkom — De-kretom ministarstva odredjeno je, da se 1. januara 1928. ima u Sv. Lovreču otvori jedan anagrafski ured (Ufficio di Stato Civile), gdje će se izdavati svjedožbe rođenja i smrti. To je dobro došlo tamošnjim stanovnicima, koji su često za jedan krsni list moralni izgubiti po jedan dan zbog udaljenost od općine.

U Labini — se je pred nekoliko dana obdržavala izložba žitnih proizvoda. Ta je izložba bila dobro posjećena, a otvarenju su prisustvovale mnoge ličnosti iz gospodarskih i političkih redova. Izlagalo je 50 poljodjelaca, iz Labinštine, Plominu, Barbaru, te u istarskih Kvarnerskih otoka. Izlagatelji su bili na gradjeni novčano, diplomama ili poljodjelskim orudjem.

U Cresu — je jedan ribar pobudio sudjeljenje ribom, koju je on ulovio, i kavku u Jadarskom moru do sada nije ulovljena. Ta riba živi oko ekvatora. Dugačka je metar i šesdeset cent. Bit će da je neki sluhajuč zabasa ova-mo na sjever u mrežu crešanu.

U Plominu — piše "Azione", u jednom dopisu, ljudi otajavaju zbog suše i straha pred zimom. Osim toga piše dopisnik u tom listu, da se je pred kratkim na jednom tamošnjem sajmu prodala jedna krava teška 670 kg za 600 lira. Niti po liru kg. Takve su tamo-prilike.

U Vodnjanu — je pred par dana otvorena podružnica puljske gradske štedionice (Civica Cassa di Risparmio). Doskora bi se imala i u Poreču otvoriti jedna podružnica spomenute štedionice.

Pred puljskim tribunalom — se je dne 5. o. m. vodila rasprava protiv Carla Bratolicha iz Pule i njegove za-rutnice Leopoldine Benes iz Monfalcona, koju su bili optuženi, da su okrali pred 2 mjeseca trgovinu kožu Rudolfo Zweck, što se nalazi u Puli, Via Sergio 6. Bratolici je osudu na 4 godine zatvora a Leopolda Benes na 10 mjeseci "condi-zionale".

Zakon o zaštiti države

Članak 4.

Ko pod drugim oblikom ili imenom novo ustanoviti društvo, organizaciju ili stranku, što ih je raspustila javna oblast, kaznit će se zatvorom od tri do deset godina, a javne službe bit će mu za uvijek zabranjene.

Ko ima udjelu u takvim društima, organizacijama i strankama, bit će samo zato kažnjen zatvorom od dvije do pet godina, a pristup u javnim službama bit će mu za uvijek zabranjen.

Istom se kaznom kažnjava onaj, koji na bilo koji način širi nauke, program i metode takvih društava, organizacija ili stranaka.

Članak 5.

Ako državljanin, izvan područja države, širi ili saopćuje u bilo kojoj formi glasove ili krive vesti, pretjerane ili zlobne o unutarnjim prilikama u državi, tako, da se time smanji kredit ili ugled države u inozemstvu, ili ako državljanin vrši takvu djelatnost, da time škodi nacionalnim interesima, kaznit će se zatvorom od pet do petnaest godina, i javne su mu službe za uvijek zabranjene.

U slučaju predviđenom od ovog članka, dotični koji biva odsudjen i kontumaci, gubi po zakonu državljanstvo i njegovu se dobra konfisciranju. Mjesto konfiskacije može sudac da izreči sekvestraciju; u tom slučaju određuje sudac, da kada ima da traže sekvestraciju i u koju se svrhu upotrebljavaju, dohoci imanja.

Gubitak državljanstva nema učinka na državljanstvo supruga i djece.

Sve što je odsudjenik prodao svedomi pred njim, smatra se da je prodano u prevaru države, a prodana dobra također padaju pod konfiskaciju ili sekvestraciju.

Utinak kontumacialne osude, o kojoj prethodni članci, prestaju čim se osudjenik, predra vlastinu ili čim je uspijen; u takvom će se slučaju dobra vratiti njemu u stanju, u kojem se na-laze, ali netaknuta ostaju prava stećene od trećih na zakoniti način.

Članak 6.

Kod svih delikata, predviđenih u ovom zakonu, kad je čin lahke naravi, ili kod postoje okolnosti, koje po kaznenom zakonu odlučuju za sniženje kazne, može sudac da mijesto kazne smrti odredi kaznu zatvora od 15 do 20 godina, mijesto vazdušnog isključenja od javnih službi može da odredi privremeno isključenje, a drugu kaznu može da snizi do polovice.

Svi oni, koji su kod istih delikata na bilo koji način sudjelovali kod izvršavanja, bit će kažnjeni kaznama, određenim od ovog zakona.

Članak 7.

O deliktima predviđenim u ovom zakonu, pozvan je da sudi posebni tribunal, (Tribunale "speciale"). Predsjednik togova tribunala izabran je između oficira generala kraljevske vojske, kraljevske mornarice, kraljevske vazdušne plovidle, i dobrovoljne milicije za državnu sigurnost, a pet je njenih članova uzeto između oficira dobrovoljne milicije za državnu sigurnost, koji moraju imati stepen konzula. I onaj i oni mogu da budu i u permanentnoj aktivnoj službi i na trajnom dopustu ili izvan kadra. Ima i jednoga izvjetištelja, bez prava glasa. Taj je izabran između osoblja vojничkog pravosudja. Ako nastaje potreba, može tribunal da funkcioniše i u više odsjeka, a rasprave mogu da se drže tamo, gdje ima tribunal svoje sjedište, pa i u bilo koj drugoj općini. Kraljevine.

Ministar vojne naredjuje, da se tribunal konstituiira. On određuje i njegove članove i sjedište njegovo i kod koje komande ima biti ustanovljen. Ako postoje uslovi, predviđeni u članku 559 vojničkog kaznenog zakona, mogu se s druge strane obrazovati i izvanredni tribunali.

U partnicama radi delikata, predviđenih u ovom zakonu, primjenjuju se odredbe vojničkog kaznenog zakona o kaznenom postupku za vrijeme rata. Sve vlasti, koje u smislu navedenog zakona imaju vrhovni zapovjednik, po-dijeljene su ministru vojske.

Protiv presuda posebnog tribunala nije dopušten utok, niti su one pobitne drugim sredstvom osim revizije.

Partnice zbog delikata, predviđenih u ovom zakonu, koje su u toku, kad ovaj zakon svojom objavom stupa na snagu, preuzet će specijalni tribunal, o kojem se govori u prvom dijelu ovog

članka, u onom stanju, u kojem se tada nalaze.

Članak 8.

Ništa nije obnovljeno u pogledu prava, što ga zakon od 24. XII. 1925. br. 2260 podjeljuje vlastima.

Ovaj zakon stupa na snagu svojom objavom u "Gazzetta Ufficiale del Regno," a njegova snaga prestaje nakon 5 godina od dana njegove objave, izuzev provodjane već izrečenih osuda.

U tomu može kraljevska vlada da izda odredbe, kojim se ovaj zakon izvaja i meće u sklad s kaznenim zakonom, s kaznenim postupkom, s vojničkim kaznenim zakonom, s vojničkim kaznenim postupkom i s drugim zakonima.

Svega po malo

146 milijuna Rusa

Ovih su dana u Moskvi uredili spise o popisu pučanstva. U cijeloj sovjetskoj Rusiji nabrojili su 146 milijuna 200 tisuća stanovnika. Građana imade 26 milijuna, dok su svaki ostali poljedeli.

Velike poplave u Aziji.

U Kini i u Indiji nastale su ovih dana strahovite poplave. U Kini se je utopilo preko 10 tisuća ljudi, a preko 100 tisuća ih je ostalo bez krova nad glavom.

U Indiji voda sve više raste. Ondje je preko 40 tisuća ljudi ostalo bez krova. Preko 3 tisuće kuća je voda posvema potrušila. Količina tisuća ljudi je mrtvih, ne zna se, jer su uništeni sve željezničke, telefonske i brojzavne veze.

Vezuv se opet probudio

Vulkan Vezuv nedaleko Napulja počeo je snažno rigati. Uzareno kamenje je leđilo do 100 m visoko. Lava se je dignula na 10 m nad prijašnju površinu i dosegla niži rub "Paklené doline" (Valle dell'Inferno). Risanje Vezuva zasada nije pogibeljno.

Izdavač, direktor i odgovorni urednik: IVAN STANIĆ.
Tisk: TISKARA "EDINOST" U TRSTU.

KAKAO De Jong's, holandski, zaslubi-prednosti radi njegove hranjivosti, izvornosti i kakovosti.

IZNAJMLJUJE SE velika količina zemljišta kao i cijelo imanje. Preuzeći ga može pogodni svatko iz Istre. Obraćati se pismeno ili usmeno na vlasnika: Sušan Anton, Kučeli 46, p. Franci Prov. del Carnaro.

SMILAJOD

Izvrsno je sredstvo protiv arteriosklerose, reumatizmu, teškom disanju, kašlju i kataru, uspiješno sredstvo za očišćenje osobe preporučljivo za osobu staru preko 50 godina.

Dobiva se samo u ljekarni

CASTELANOVICH, TRST
Vlasnik F. Bolaifio
Via Giuliani 42 (Sv. Jakov).

DAJTE PREDNOST holandeskom kakau

DE JONG'S

radi njegove izvornosti i izvrsne kakvoće.

E. PESENCO, TRST - VIA MUZA VECCHIA 3
(za magistrata)
Strojevi za šivanje, vezenje i pletenje
Adler - Neumann - Junker & Ruh
najbolji za obitelj i obrt.

Bezplatno podučavanje za vezenje. Potrebne za stroj. Popravci. Upotrijeva modernog pogona
Startr tropska tvrdka, ustanovljena 1886.

Dušićna umjetna gnojiva

Seljački proizvodi

dovijaju se kod

Remigio Fragiocomo

commissione e rappresentanza

TRIESTE - Chiadino in Monte - Villino 342 Rione del Re,

Zabilježavaju ga
sva svuda...

JAKOV ČRNJUL

mesar i posjednik

blago u Gospodinu usnuo.

Smrtni osinci milog pokojnika sahranjenu u nedjelju 7. o. m. u 3 sata po podne.

S. NEDELJA kod LABINA, 5./8.1927.

Tugujće obitelji:

ČRNJUL, KOLIĆ, MOHOROVIĆ I LEKAR.

NOVE GREDE I BASKE prodaje po najpovoljnijim cijenama Matej Bančić - Kršanci p. Žminj (Gimino), Istra.

Fotograf Matko Gortan u Pazinu
preporuči sl. općetu i okolicu svoga

fotografsku radionicu

kratko vremena fotografije "po životu" i portrete (bez posjetištva).

Fotografije za putnike (poštarke) izgotavljaju u laku i sarađi.

KURJE OČI (kale)

liječi brzo i uspješno mast

Farmacia Sponza
TRST - Via Tor S. Piero 10 - TRST
Čuvajte se patovina!

Masi Rya možete dobiti u svim ljekarnama.

NAJBOLJE VRELO!

Kod nakupljenjeljene i zimskere robe (objela: svih vrsta cipela, klobuka, kapa, košulja, kišobrana, kravate, finog štora, svih vrsta platna za kosulje i odjeću, te pokućstva svih vrsti i cijena, obraćite se jedno domaćem i najcijenijem vrelo.

M. KOREN & Co. - PAZIN
(korso pred proizvodjicom)